

стие въ работитѣ на отдалечени страни: Сирия, Маджарско и Италия. Той се поминалъ въ 1180 г., като оставилъ непълнолѣтенъ синъ Алексия. За настойничеството надъ малолѣтния императоръ се почналъ споръ между латинската партия, на чело на която била вдовицата императрица Мария Антиохийска, и гръцката на чело съ Мануиловия братовчедъ Андроникъ Комнинъ, прочутъ съ своитѣ приключения, храбростъ, любовъ къмъ женитѣ и приструвки, една отъ най-бележититѣ личности въ византийската история. Презъ май 1182 г. той завзелъ Цариградъ и се провъзгласилъ за регентъ; подиръ победата последвало страшно клане въ латинския кварталъ въ столицата. Следъ като хвърлилъ императрицата въ тъмница, Андроникъ прокаралъ цѣлъ редъ реформи съ цель да издигне империята. Опирайки се на простия народъ, той влѣзълъ въ отчаяна борба съ византийското болярство. Въ скоро време жертва на интригитѣ му ставатъ императрицата (августъ 1182) и младиятъ Алексий (къмъ края на 1183 г.).

Веднага следъ заточението на императрицата маджарскиятъ кралъ Бела III, жененъ за нейната сестра, нападналъ византийскитѣ владения (1182). Презъ следната година войната продължила съ още по-голѣма енергия. Къмъ маджаритѣ се присъединилъ и сръбскиятъ великъ жупанъ Стефанъ Неманя, който принудилъ братята си да му се подчинятъ, обединилъ отдѣлнитѣ княжества и съ това поставилъ основитѣ на сръбската мощъ. Съюзницитѣ превзели и разрушили завзетитѣ отъ византийски гарнизони крепости Бѣлградъ, Браничево, Нишъ и София, вѣроятно съ помощта на мѣстнитѣ жители, и прогонили византийската войска до Траяновитѣ врата. Още кръстоносцитѣ презъ 1189 г. намѣрили развалинитѣ на споменатитѣ градове. Отъ София кралъ Бела пренесълъ като трофеи мощитѣ на българския народенъ светия Иванъ Рилски въ Гранъ (Остригонъ)².

Този походъ раздвижилъ цѣлата северна частъ на полуострова. А не много следъ него и на югъ станало събитие, което предвещавало, както изглежда, близкия край на Византийската империя. Презъ лѣтото на 1185 г. 80-хилядна норманска войска пристигнала въ Драчъ на 200 военни кораби и излѣзла на брѣга. Понеже не срещнали никаква съпротива отъ страна на мѣстнитѣ албанци и българи, норманитѣ достигнали до Солунъ, завладѣли тоя градъ и насочили пѣтя си право къмъ Цариградъ. Невѣроятна анархия настѣпила въ столицата. На двадесетия день следъ падането на Солунъ Андроникъ билъ сваленъ отъ престола и по жестокъ начинъ убитъ; престола взелъ *Исакъ II Ангелъ* (12 септемврий 1185 г.). Началото на царуването на новия императоръ, който се оказалъ алченъ и надмененъ страхливецъ, било отбелязано съ една блѣскава победа надъ норманитѣ; храбриятъ Алексий Вранасъ, осмеществявайки съставения още отъ Андроника планъ, излѣзълъ отъ Родопъ и разбилъ разпръснатитѣ се за плячка нормани на 7 ноемврий при Димитрица, при устието на Струма. Презъ следната зима Исакъ сключилъ миръ съ маджаритѣ и при това се оженилъ за дъщерята на Бела—Маргарита. Като зестра Исакъ получилъ обратно превзетитѣ отъ маджаритѣ малко преди това български градове³. При това, сѣщо били опредѣлени, както изглежда, всички случаи, при които тия земи пакъ трѣбвало да бждатъ предадени на маджаритѣ.

Това събитие силно възбудило българитѣ. Помирението на маджари съ византийци убедило българитѣ, какво напраздно се надѣватъ тѣ, че византийската империя скоро ще падне отъ походитѣ на Бела, отъ засилващата се мощъ на Сърбия и отъ нападението на норманитѣ. Трѣбвало сами да си помогнатъ. И така маджарско-византийскиятъ съюзъ билъ непосредствената причина на новото българско възстание, вече по-успѣшно, отколкото безплоднитѣ опити отъ 1048 и 1073 години.